

Załącznik do Uchwały
Nr XXVIII/146/2009
Rady Powiatu w Brodnicy
Z dnia 16 marca 2009 r.

**POWIATOWY PROGRAM OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ
NA LATA 2009-2015**

Brodnica, 2009 r.

Rozdział 1

Wstęp i charakterystyka problemów

§ 1

Przemiany społeczno-gospodarcze, które nastąpiły w Polsce w ostatnich latach przyczyniły się do istotnych zmian w funkcjonowaniu rodzin. Mimo wielu pozytywnych stron, transformacja przyczyniła się do powstania nowych, a także do pogłębienia już istniejących problemów społecznych. Wiele rodzin zaczęło borykać się z problemami bezrobocia, niewydolnością ekonomiczną, pojawiło się zjawisko emigracji zarobkowej na olbrzymią skalę, rozluźnieniu uległy więzy rodzinne, nastąpił upadek autorytetów i deprecjacja znaczenia instytucji odpowiedzialnych za wychowanie. Nadal aktualne pozostają problemy uzależnień od alkoholu i coraz częściej od środków psychoaktywnych. Dlatego obok rodzin, które wypełniają prawidłowo wszystkie swoje funkcje oraz zapewniają komfort bytowy i psychiczny dzieciom, występują rodziny niewydolne wychowawczo, niezdolne do zaspokojenia podstawowych potrzeb potomstwa.

W przypadku rodzin niewydolnych wychowawczo, w których rodzice biologiczni nie podejmują żadnych kroków w celu poprawienia sytuacji oraz nie mogą lub nie potrafią wypełnić swoich obowiązków rodzicielskich, dochodzi często do sytuacji, w której decyzją sądów rodzinnych zostaje im ograniczona, zawieszona lub odebrana władza rodzicielska. Konsekwencje tych działań ponoszą przede wszystkim dzieci, które trafiają do rodzin zastępczych, adopcyjnych oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych. Na przestrzeni trzech lat w Powiecie Brodnickim umieszczono w naszych placówkach oraz poza

Powiatem łącznie 49 dzieci. I tak w roku 2006 umieszczono 2 dzieci, w 2007 r. 20 dzieci (w tym 10 w trybie nagłym), w 2008 r. 27 dzieci (17 w trybie nagłym).

W powiatowej strukturze opieki nad dzieckiem funkcjonuje system rodzinnych domów dziecka oraz placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego. Niestety występują braki w obszarze zawodowego rodzicielstwa zastępczego. Konieczne jest utworzenie zawodowej rodziny zastępczej oraz zawodowej niespokrewnionej rodziny zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego, w której bezpieczne miejsce będą mogły znaleźć małoletnie dzieci. W Powiecie Brodnickim funkcjonuje 57 spokrewnionych rodzin zastępczych oraz 4 niespokrewnione z dzieckiem rodziny zastępcze. W rodzinach tych umieszczonych jest łącznie 80 dzieci. Działający w Brodnicy Dom Dziecka jest placówką socjalizacyjną, w której obecnie przebywa 36 dzieci, jednak w celu dochodzenia do standardów liczba miejsc zostanie ograniczona do 30. Dlatego też w latach 2009-2011 planowane jest przekształcenie placówki socjalizacyjnej w wielofunkcyjną, co umożliwi umieszczanie dzieci w trybie natychmiastowym. Na terenie Powiatu funkcjonują również 3 rodzinne domy dziecka. W każdym przebywa 8 dzieci.

Ważnym elementem kompleksowego i komplementarnego systemu wsparcia rodziny, jej zapewnienie jej dostępu do specjalistycznego poradnictwa: psychologiczno-pedagogicznego, prawnego, rodzinnego i socjalnego. Umożliwi to podjęcie działań na rzecz uzdrowienia rodziny biologicznej, a także rozwiązywanie problemów opiekuńczo-wychowawczych występujących w rodzinach zastępczych czy też w placówkach. Jest to szczególnie istotne, gdyż coraz częściej opiekunowie zastępczy zgłaszają się z problemami, które wymagają wsparcia specjalistów.

Największym problemem z jakim borykają się osoby usamodzielnione opuszczające placówki opiekuńczo-wychowawcze jest możliwość uzyskania

mieszkania. Budownictwo społeczne w Polsce jak również w Powiecie nie rozwija się na miarę olbrzymich potrzeb, zatem należy podjąć -w miarę możliwości- działania mające na celu polepszenie warunków mieszkaniowych poprzez budowę mieszkań chronionych.

Do zadań własnych powiatu zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2008 r. Nr 115 poz. 728 z późn. zm.), należy pomoc rodzinie mającej trudności w wypełnieniu swoich zadań oraz dzieciom z tej rodziny w formie:

- poradnictwa rodzinnego,
- terapii rodzinnej rozumianej jako działania psychologiczne, pedagogiczne i socjologiczne, mające na celu przywrócenie zdolności do wypełniania jej zadań,
- pracy socjalnej,
- zapewnienia dzieciom opieki i wychowania poza rodziną.

Rekapitulując celem niniejszego opracowania jest stworzenie kompleksowego i komplementarnego programu wsparcia na rzecz dzieci i rodzin zamieszkujących Powiat Brodnicki.

Rozdział 2

Cele Programu

§ 2

Cel główny I – Rozwój usług profilaktyczno-wspierających skierowanych do rodzin dysfunkcyjnych, placówek opiekuńczo-wychowawczych, rodzin zastępczych.

Cel szczegółowy - Utworzenie i prowadzenie specjalistycznego poradnictwa.

Cel główny II – Rozwój infrastruktury w sferze pomocy społecznej.

Cel szczegółowy – Polepszenie warunków mieszkaniowych młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze.

Cel główny III – Doskonalenie systemu opieki nad dzieckiem przebywającym w naturalnym środowisku rodzinnym i poza rodziną.

Cel szczegółowy – Zapewnienie warunków do organizowania i wspierania specjalistycznych form opieki nad dzieckiem.

Cel główny IV - Doskonalenie kadr jednostek pomocy społecznej.

Cel szczegółowy - Podniesienie jakości świadczonych usług zakresie pomocy rodzinie i dziecku.

Rozdział 3

Zakres podmiotowy Programu

§ 3

Podmiotami programu są:

- § dzieci wymagające opieki i pomocy,
- § rodziny biologiczne mające problemy z wypełnianiem funkcji opiekuńczo-wychowawczych i zagrożone zjawiskiem marginalizacji społecznej,
- § rodziny zastępcze mające problemy z wypełnianiem funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- § osoby, które opuściły całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze lub rodziny zastępcze,

§ całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego i socjalizacyjnego.

Rozdział 4

Zakres przedmiotowy Programu

§ 4

Zakres przedmiotowy i kierunki działań:

Cel główny I – Rozwój usług profilaktyczno-wspierających skierowanych do rodzin dysfunkcyjnych, placówek opiekuńczo-wychowawczych, rodzin zastępczych.

Cel szczegółowy - Utworzenie i prowadzenie specjalistycznego poradnictwa.

Kierunki działań:

Utworzenie i prowadzenie specjalistycznego poradnictwa i tym samym umożliwienie rodzinom dostępu do konsultacji pedagogiczno-psychologicznej oraz prawnej, co przyczyni się do poprawy jakości funkcjonowania tych rodzin. Zarówno w przypadku rodzin biologicznych jak i zastępczych poradnictwo będzie spełniało szereg istotnych funkcji np. informacyjną, profilaktyczną oraz terapeutyczną. Organizowanie grup wsparcia w ramach których kontaktowane będą ze sobą rodziny mające podobne problemy lub którym udało się już dany problem rozwiązać i chcą dzielić się swoimi doświadczeniami.

Cel realizowany będzie we współpracy z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, Ośrodkiem Adopcyjnym, Poradnią Rodzinną, organizacjami pozarządowymi oraz samorządem lokalnym.

§ 5

Cel główny II – Rozwój infrastruktury w sferze pomocy społecznej.

Cel szczegółowy – Polepszenie warunków mieszkaniowych młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze.

Kierunki działań:

Posiadanie odpowiednich warunków mieszkaniowych jest podstawowym elementem ułatwiającym start w dorosłym życiu. Jest to szczególnie istotny problem w przypadku osób usamodzielnionych, które po opuszczeniu całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej mogą liczyć zazwyczaj tylko na siebie. Dlatego tak istotne jest funkcjonowanie miejsc, w których usamodzielnieni mogliby przebywać przynajmniej do czasu ukończenia nauki. Niestety w Powiecie Brodnickim funkcjonuje zaledwie jedno mieszkanie chronione przeznaczone dla 5 osób. Biorąc pod uwagę skalę zapotrzebowania jest to liczba znikoma.

Utworzenie większej liczby mieszkań chronionych bez wątpienia przyczyni się do poprawy sytuacji socjalno-bytowej młodzieży usamodzielnionej i ułatwi jej start w dorosłe życie. Tworzenie tej formy wsparcia to wyrównywanie szans młodzieży usamodzielnionej względem młodzieży wychowującej się w pełnych rodzinach biologicznych.

Cel realizowany będzie wspólnie z Brodnickim Centrum Caritas i samorządem lokalnym.

§ 6

Cel główny III – Doskonalenie systemu opieki nad dzieckiem przebywającym w naturalnym środowisku rodzinnym i poza rodziną.

Cel szczegółowy – Zapewnienie warunków do organizowania i wspierania specjalistycznych form opieki nad dzieckiem.

Kierunki działań:

Konsekwencje niewydolności opiekuńczo-wychowawczej rodziców ponoszą głównie dzieci, które decyzją sądu kierowane są do jednej z dostępnych na terenie Powiatu formy pieczy zastępczej:

- § rodziny zastępczej spokrewnionej z dzieckiem,
- § rodziny zastępczej niespokrewnionej z dzieckiem,
- § całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego,
- § całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego.

Istotnym zatem zagadnieniem jest utworzenie spójnego systemu wsparcia dziecka oraz rodziny w przewyżczeniu sytuacji kryzysowej. Dlatego tego należy przyjąć następujące kierunki działań:

- współpraca z gminami w zakresie zapobiegania dysfunkcji rodziny w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w celu zmniejszenia liczby małoletnich umieszczanych w placówkach i rodzinach zastępczych,
- tworzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych,
- utworzenie zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych,
- pedagogizacja rodziców w zakresie funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- zaangażowanie animatorów pracy z dziećmi i młodzieżą,
- wsparcie rodzin niepełnych (m.in. z powodu wyjazdu jednego z rodziców/opiekunów poza granicę kraju) w zakresie poradnictwa prawnego, pedagogicznego-psychologicznego,
- promowanie zastępczych form opieki poprzez m.in. kampanie reklamowe, informacyjne w lokalnych mediach,
- organizowanie szkoleń-warsztatów dla istniejących oraz potencjalnych rodzin zastępczych,

- organizowanie spotkań integracyjnych, rekreacyjnych dla rodzin dotkniętych kryzysem oraz rodzin zastępczych i wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- podjęcie działań w celu przekształcenia placówki socjalizacyjnej w placówkę wielofunkcyjną,
- doposażenie i dostosowanie całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej w celu osiągnięcia standardów,
- wsparcie placówek rodzinnych pomocą psychologiczno-pedagogiczną oraz ich doposażenie,
- utworzenie ośrodków wsparcia dziennego.

Cel realizowany będzie we współpracy z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, Poradnią Rodzinną, Ośrodkiem Adopcyjnym, placówkami opiekuńczo-wychowawczymi, organizacjami pozarządowymi, samorządem lokalnym.

§ 7

Cel główny IV - Doskonalenie kadr jednostek pomocy społecznej.

Cel szczegółowy - Podniesienie jakości świadczonych usług zakresie pomocy rodzinie i dziecku.

W jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej główną rolę w zakresie udzielania wsparcia rodzinie pełni pracownik socjalny. Zawód pracownika socjalnego stawia zróżnicowane i wysokie wymagania nie tylko co do posiadanej wiedzy i umiejętności, ale również cech moralnych osób decydujących się na ten rodzaj pracy. Ludzie zajmujący się zawodowo niesieniem pomocy drugiemu człowiekowi, aby móc skutecznie działać, muszą być otwarci na potrzeby innych, nie mogą się poddawać stanom apatii

i zniechęcenia, nie mogą bać się odpowiedzialności i ryzyka i nie mogą też wycofać się z trudnych sytuacji.

Kierunki działań:

- udział w szkoleniach, konferencjach w zakresie specjalistycznej pomocy dziecku i rodzinie,
- opracowywanie projektów umożliwiających pozyskiwanie środków finansowych na podnoszenie kwalifikacji pracowników służb społecznych,
- organizowanie cyklicznych spotkań w celu wymiany doświadczeń oraz zapraszanie na nie specjalistów z poszczególnych dziedzin.

Cel będzie realizowany we współpracy z jednostkami szkolącymi, instytucjami pomocy społecznej, organizacjami pozarządowymi działającymi w obrębie pomocy społecznej.

Rozdział 5

Zakładane rezultaty

§ 8

Dzięki realizacji „Powiatowego programu opieki nad dzieckiem i rodziną na lata 2009-2015 m.in.:

- zwiększy się świadomość społeczna o istniejących zagrożeniach oraz możliwościach i sposobach ich przewyżczenia,
- nastąpi wzrost poziomu wiedzy i możliwości uzyskania informacji niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania rodziny,

- wzrosną umiejętności wychowawcze rodziców i członków grup zawodowych mających bezpośredni wpływ na funkcjonowanie rodziny,
- zwiększą się możliwości na pozyskanie z budżetu państwa oraz funduszy pomocowych środków finansowych na różne formy pomocy rodzinie i dziecku,
- zostanie ograniczone zjawisko wykluczenia społecznego wśród wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz rodzin zastępczych w momencie usamodzielniania się,
- nawiązana zostanie współpraca pomiędzy instytucjami, placówkami zajmującymi się problematyką opieki nad dzieckiem i rodziną.

Rozdział 6

Źródła finansowania

§ 9

Program finansowany będzie z następujących źródeł:

- środki własne powiatu,
- środki wojewody,
- środki budżetu państwa,
- środki pochodzące z programów wojewódzkich, rządowych, unijnych.

Rozdział 7

Zakończenie

§ 10

Powyższy program jest zgodny z „Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Brodnickim na lata 2009-2015” oraz kierunkami polityki prorodzinnej państwa.

Niniejszy program ma charakter otwarty i będzie w trakcie realizacji ewoluował. Do przedstawionych w nim działań będą włączone instytucje, placówki, organizacje, które bezpośrednio podejmują się problematyki opieki nad dzieckiem i rodziną.